

Ola Larsson
Tel: 010-698 17 08
Ola.Larsson
@naturvardsverket.se

PM
2019-09-06   Ärendenr NV
NV-02982-14
Diarienummer Ist
511-489-16

Nationalparksprojekt Vålådalen-Sylarna-Helags - översiktlig beskrivning av nationalparksprojektet.

Denna pm beskriver kortfattat och översiktligt genomförandet av nationalparksprojektet Vålådalen-Sylarna-Helags. Promemorian är en del av dokumentationen av projektet och ska ge en översiktlig bild av händelseförloppet i projektet. Promemorian ska även redogöra för viktiga skrivelser, överenskommelser och andra dokument som projektet gett upphov till. Då denna pm endast ger en översiktlig bild av projektet hänvisas till de olika refererade dokumenten för en mer djupgående och heltäckande bild.

Denna pm ska vara beskrivande och därför sker ingen analys eller värdering av det genomförda arbetet i dokumentet.

Dokument som nämns i denna pm finns tillgängliga genom Naturvårdsverkets och/eller länsstyrelsens registraturer (uppge ärendenummer respektive diarienummer enligt ovan).

Bakgrund

Det aktuella området ingår i Naturvårdsverkets nationalparksplan från 2008¹ och området pekades efter förslag från länsstyrelsen ut som ett prioriterat område i myndighetens genomförandeplan².

Det har även innan detta projekt gjorts försök att bilda nationalpark i området. Det senaste försöket ägde rum under slutet av 90-talet.

---

¹ Naturvårdsverket 2008. Nationalparksplan för Sverige. Långsiktig plan.

² Naturvårdsverket 2008. Nationalparksplan för Sverige. Genomförande 2009-2013. Rapport 5839.

Händelseförlopp

Förstudie

Efter dialog med länsstyrelsen beslutade Naturvårdsverket i januari 2012 att genomföra en förstudie inför en eventuell nationalparksbildning³. Som en följd av beslutet slöt Naturvårdsverket och länsstyrelsen i februari 2012 en överenskommelse om att länsstyrelsen skulle genomföra förstudien⁴.

Länsstyrelsen genomförde arbetet med förstudien i samverkan med Naturvårdsverket. Ett stort antal aktörer, bland annat Åre och Bergs kommuner, berörda samebyar, besöksnäringen och byalag, bidrog på olika sätt till arbetet med förstudien.

Länsstyrelsens arbete sammanfattades i en rapport som remitterades i juni 2013. I samband med remissen genomförde länsstyrelsen i augusti 2013 i samverkan med Naturvårdsverket ett antal informations- och diskussionsmöten på olika platser i Åre och Bergs kommuner. Länsstyrelsen redovisade arbetet med förstudien i december 2013. Redovisningen består av remissupplagan av förstudierapporten samt remissytranden och remissammanställning⁵.

Länsstyrelsens redovisning sammanfattar remissutfallet på följande sätt:

” Av remissvaren framgår att det finns ett klart uttalat stöd från berörda aktörer att gå vidare i en nationalparksprocess. Det finns ett klart uttalat behov av att utreda förutsättningarna för utveckling i nationalparkens omland liksom det finns ett klart uttalat behov av att i processen få svar på ett antal frågor såsom den framtida förvaltningen, jakt, fiske och skoter i en eventuell nationalpark innan man tar ställning till om man är beredd att gå hela vägen fram till en nationalparksbildning. Det är på samma sätt angeläget att rennäringens förutsättningar i en nationalpark utreds i en nationalparksprocess.

Men sammanfattningsvis finns ett brett uttalat intresse från de berörda av att påbörja en nationalparksprocess i området Vålådalen-Sylarna-Helags, i Jämtlands län, med ett lokalt deltagande!”

Beslut att inleda ett projekt – projektdirektiv

I juni 2014 beslutade Naturvårdsverket efter diskussion med bl.a. länsstyrelsen om ett projektdirektiv och därmed om att inleda ett nationalparksprojekt⁶. I mars 2015 beslutade Naturvårdsverket om ett vidareutvecklat projektdirektiv där främst projektorganisationen hade förtydligats och utvidgats⁷.

³ Naturvårdsverket, 2012. Beslut om att genomföra en förstudie inför eventuell nationalparksbildning för området Vålådalen-Sylarna-Helags, i Jämtlands län. Ärendenummer NV-11969-11.

⁴ Naturvårdsverket 2012. Uppdragsbeskrivning för arbetet med underlag till en förstudie för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags området, Jämtlands län. Ärendenummer NV-11969-11.

⁵ Länsstyrelsen i Jämtlands län 2013. Avslut av ”Förstudie för en eventuell nationalpark i området Vålådalen-Sylarna-Helags”. Diarienummer 511-1625-12

⁶ Naturvårdsverket 2014. Projektdirektiv för projektet ”Bildande av nationalpark, med arbetsnamnet ”Vålådalen-Sylarna-Helags” i Jämtlands län. Beslutsprotokoll. Ärendenummer NV-02982-14.

⁷ Naturvårdsverket 2015. Projektdirektiv för projektet ”Bildande av nationalpark, med

PROJEKTORGANISATION

Beslutet om det andra projektdirektivet innebar bl.a. att en resursägargrupp med representanter för resursägarna, dvs. Naturvårdsverket och länsstyrelsen bildades. Denna grupp hade bl.a. ansvaret att besluta om projektplanen, om projektets kontrollpunkter samt ansvarar för att avsätta tillräckliga resurser i respektive organisation. Projektdirektivet innebar även att en särskild beredningsgrupp bildades. Beredningsgruppen hade enligt direktivet till uppgift att bereda frågor innan de lyfts till resursägargruppen för beslut. Exempel på sådana frågor är:

- Förslag som arbetsgruppen tagit fram efter dialoggruppens möten t.ex. jakt, fiske, terrängkörning, renskötsel, kanalisering av besökare samt zoner.
- Förslag om syfte, avgränsning, föreskrifter, skötselplan, förvaltningsorganisation och anläggningar/entréer diskuteras så att förslag kan lyftas till resursägargruppen.
- alternativa lösningsförslag på eventuella knäckfrågor att presenteras för resursägargruppen om behov uppstår⁸

Gruppen bestod av representanter för Naturvårdsverket, länsstyrelsen, berörda samebyar och kommuner, Sametinget och Jämtland Härjedalens Turism.

I juni 2015 ägde det första mötet med gruppen rum. Gruppens möten har dokumenterats med mötesanteckningar och anteckningarna har löpande publicerats på nationalparksprojektets webbplats. Mötesanteckningarna finns även diarieförda i båda myndigheters ärendehanteringssystem.

Projektdirektivet innebar även att en arbetsgrupp med representation från samma organisationer som var representerade i beredningsgruppen skulle bildas samt att en eller flera dialoggrupper skulle etableras. Dialoggruppen skulle bestå av representanter för samebyarna, lokalbefolkningen (t ex. byalag och fritidsbyföreningar), turistföretagare, skoterföreningar, STF och olika berörda myndigheter och andra intresseorganisationer. Varken arbetsgrupp eller dialoggrupp etablerades i projektet, men likartade grupper var enligt den reviderade projektplanen tänkta att etableras om projektet inte hade avslutats i maj 2019.

Projektplan

Ett utkast till projektplan diskuterades vid beredningsgruppens första möten i juni och oktober 2015 samt i januari och mars 2016. Vid beredningsgruppens möte i mars godkändes projektplanen som i april fastställdes av resursägargruppen⁹.

---

arbetsnamnet "Vålådalen-Sylarna-Helags", i Jämtlands län. Beslutsprotokoll. Ärendenummer NV-02982-14.

⁸ S. 3 i projektdirektivet.

⁹ Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län 2016. Projektplan för att ta fram underlag för beslut om bildande av nationalpark av området Vålådalen – Sylarna – Helags i Jämtlands län. Naturvårdsverkets ärendenummer NV-02982-14.

Skiftväxling mellan myndigheterna och samebyarna – 2016

Vid beredningsgruppsmötet i januari 2016 överlämnade samebyarnas representanter en skrivelse till projektledningen som innehåller krav på en eventuell nationalpark.¹⁰

Av skrivelsen framgick att samebyarna ville att ett antal grundläggande frågor hanteras innan de är beredda att gå vidare med arbetet. Samebyarna uppgav även att de kommer att säga nej till en nationalpark och motarbeta att en sådan om de framförda kraven inte beaktas.

Sametinget inkom i februari 2016 med en skrivelse där myndigheten uppger att den samiska kulturen ska ses som central i processen för bildandet av en nationalpark i området samt att det ska vara samisk majoritet i förvaltningsorganisationen. Sametinget påpekar även att det är viktigt att det finns en process tillgodoser fullt och effektivt deltagande av samer och föreslår att Naturvårdsverket bekostar samebyarnas arbete i projektet samt en halvtids projektjänst för att samordna samiska frågorna och jobba med projektledarna¹¹.

Naturvårdsverkets och länsstyrelsens projektledare besvarade skrivelsen i april¹².

Naturvårdsverket och länsstyrelsen fick i maj en ny skrivelse från Handölsdalens samebys byastämman som ägt rum i mars. Av skrivelsen framgår att Tåssåsens och Mittådalen samebyar ställer sig bakom Handölsdalens skrivelse.

I ett gemensamt svar¹³ på samebyarnas skrivelse angav Naturvårdsverket och länsstyrelsen bland annat att:

- Renskötseln är något som utgör grunden för många av de biologiska och kulturella värden som finns i området.
- Bevarande av förutsättningar för rennäringen är avgörande, då rennäringen är en av de faktorer som har bidragit till de biologiska värden som gör området så värdefullt.
- Myndigheterna inte kommer urholka möjligheterna för samebyarna, den samiska kulturen eller förutsättningarna för en bärkraftig renskötsel i området vid en eventuell nationalparksbildning.

Av myndigheternas svar framgår också att projektet har en kontrollpunkt i december 2017 där det ska utvärderas och beslutas om det finns förutsättningar att bilda en nationalpark i området.

---

¹⁰ Samebyarnas inställning till planerna på en nationalpark i området Vålådalen-Sylarna-Helags. Skrivelse från samebyarna Handölsdalen, Tåssåsen och Mittådalen. Överlämnad vid beredningsgruppsmötet den 22 januari 2016.

¹¹ Sametingets inställning till planerna för en ny nationalpark i området Vålådalen-Sylarna-Helags. Skrivelse daterad 19 februari 2016.

¹² Svar på brev från samebyarna till projektledningen inom nationalparksprojektet Vålådalen-Sylarna-Helags. Skrivelse daterad 28 april 2016.

¹³ Naturvårdsverket och Sametinget 2016. Svar till samebyarna angående frågor kring om (sic) eventuell bildning av en nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helagsområdet i Jämtlands län. Skrivelse daterad den 4 juli 2016. Ärende NV-02982-14.

I augusti tackade samebyarna myndigheterna för svar på vissa av samebyarnas frågor och ställde sig positiva till en framåsyftande dialog i nationalparksfrågan¹⁴.

Omstart

I sken av skriftväxlingen mellan samebyarna, Sametinget, Naturvårdsverket och länsstyrelsen genomfördes under 2017 en omstart av projektet. I maj 2017 genomfördes det första beredningsgruppsmötet på ett år med närvaro av bland annat landshövding Jöran Hägglund. Vid mötet informerades bland annat om att projektet skulle få nya projektledare, att projektplanering skulle ses över samt att en samordnare för samiska frågor skulle rekryteras.

SAMORDNARE FÖR SAMISKA FRÅGOR

Hösten 2017 anställdes en samordnare för samiska frågor på halvtid vid länsstyrelsen. Tjänsten utökades till 75 % från och med 2018. Samordnarens ansvar och arbetsuppgifter beskrivs i projektplanen.

SKRIVELSE OM DET FORTSATTA ARBETET

I samband med omstarten av projektet beslutade Naturvårdsverket om en skrivelse till beredningsgruppens organisationer. Skrivelsen ska tydliggöra Naturvårdsverkets ställningstaganden i det nuvarande skedet av nationalparksprocessen för Vålådalen Sylarna Helags. Förhoppningen var att ”dokumentet kan förtydliga Naturvårdsverkets intentioner med detta nationalparksprojekt och därigenom bidra till ett konstruktivt arbete där berörda parter kan lita på att vi söker gemensamma lösningar för de utmaningar som identifieras.”¹⁵

Av skrivelsen framgår bland annat att:

- Naturvårdsverkets vilja att bilda en nationalpark i området står fast.
- Naturvårdsverket anser att Sametinget samt berörda samebyar och kommuner är aktörer av särskild betydelse för nationalparksprocessen.
- Naturvårdsverket kommer inom denna nationalparksprocess inte att föreslå till regeringen att det bildas en nationalpark i området om Sametinget, berörda samebyar eller kommuner motsätter sig en sådan.
- För att det ska bildas en nationalpark kan det krävas nya lösningar, som förändrade ställningstaganden och nya former för dialog och samverkan. Naturvårdsverket är berett att ompröva tidigare ställningstaganden och, om det behövs, lämna förslag till regeringen om författningsändringar.

HEMSTÄLLAN OM ÄNDRING I JAKTFÖRORDNINGEN

Som en följd av samebyarnas krav på att en nationalpark inte ska innebära försämrade möjligheter till att skydda renar från angrepp av stora rovdjur hemställde Naturvårdsverket i december 2017 hos regeringen om att ändra 28 b § jaktförordningen. Den föreslagna ändringen skulle möjliggöra att vidta

---

¹⁴ Svar från ovan angivna samebyar i rubricerat ärende; Nationalparksprocess för eventuellt bildande av ny Nationalpark, Vålådalen-Sylarna-Helags. Skrivelse från samebyarna Handölsdalen, Tåssåsen och Mittådalen daterad 19 augusti 2016.

¹⁵ Naturvårdsverket 2017. Ställningstagande inför den fortsatta processen för att bilda en framtida nationalpark i området Vålådalen Sylarna Helags. Skrivelse daterad 16 oktober 2017.

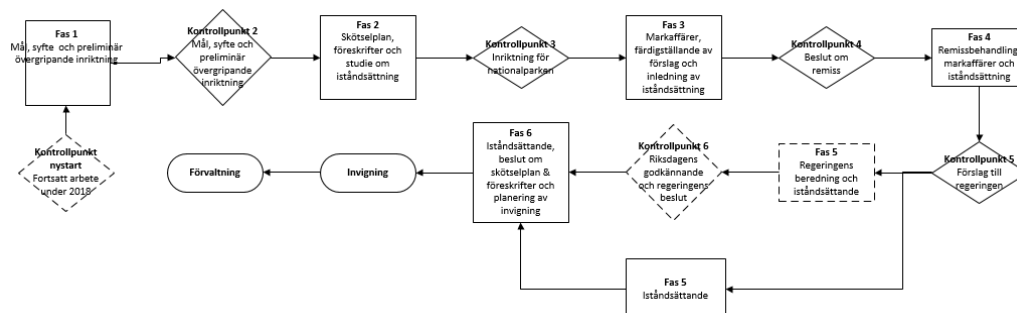
åtgärder med stöd av 28 och 28 a §§ i nationalpark för att förhindra angrepp på ren¹⁶. Hemställan har remitterats av regeringskansliet, som nu bereder ärendet.

REVIDERAD PROJEKTPLAN

Under november-december 2017 tog projektledningen fram ett utkast till reviderad projektplan. Detta utkast stämde bland annat av med beredningsgruppen vid mötet i december 2017. En vidareutvecklad version av den reviderade projektplanen fastställdes i mars 2018 av projektägarna¹⁷.

Den reviderade projektplanen skulle säkerställa att projektet inte blev ”förhoppningsdrivet” utan endast fortsätter om det fanns rimliga förutsättningar för att bilda en nationalpark i området. Ett annat viktigt syfte med översynen av projektplanen var att säkerställa de utfästelser Naturvårdsverket gjorde i skrivelsen till beredningsgruppens organisationer i oktober 2017.

Den reviderade projektplanen skulle säkerställa att projektet endast fortsätter om det finns en rimlig chans att beredningsgruppens parter kan enas om ett förslag till nationalpark och säkerställa att Naturvårdsverket inte föreslår till regeringen att det bildas en nationalpark om någon sameby, kommun eller Sametinget motsätter sig detta. Detta skulle uppnås med tydliga projektfaser och kontrollpunkter (se figur 1). Den ”inledande” projektfasen (fas 1) kallades Mål, syfte och preliminär övergripande inriktning. Den reviderade projektplanen angav att en förutsättning för att projektet ska kunna fortsätta till nästa projektfas var att ”det finns mål, syfte och en preliminär inriktning för nationalparken som stöds av parterna som ingår i beredningsgruppen.”

Figur 1. Genomförandefaser och kontrollpunkter.

Den reviderade projektplanen angav att projektet skulle etablera partssammansatta arbetsgrupper med representation från sakkunniga och berörda inom respektive sakfråga. Grupperna skulle ta fram förslag på hur olika mänskliga aktiviteter kan kanaliseras och vid behov regleras för att uppnå projektets mål och den preliminära inriktningen för nationalparken.

Mål syfte och preliminär övergripande inriktning

Dokumentet mål, syfte och preliminär övergripande inriktning beskrivs i den reviderade projektplanen på följande sätt:

¹⁶ Naturvårdsverket 2017. Hemställan om ändring av 28 b § jaktförordningen (1987:905). Hemställan daterad 21 december 2017. Ärendenummer NV-07260-17.

¹⁷ Naturvårdsverket 2018. Projektplan för att ta fram underlag för beslut om bildande av nationalpark i området Vålådalen-Sylarna-Helags i Jämtlands län. Version 2.0. Daterad 15 mars 2018.

”Mål, syfte och preliminär inriktning för nationalparken dokumenteras i ett skriftligt dokument (5-15 s) som beredningsgruppens parter ställer sig bakom. Dokumentet beskriver översiktligt:

- *Mål för nationalparken.*
- *Syfte för nationalparken.*
- *Vägen för att uppnå mål och syfte.*
- *Principer för zonerings/kanalisering av bl.a. det rörliga friluftslivet .*
- *Principer för reglering av jakt, fiske, snöskoteråkning, mm.*
- *Framtida förvaltningsorganisation.*”

ARBETET MED ATT NÅ EN ÖVERENSKOMMELSE OM MÅL, SYFTE OCH PRELIMINÄR ÖVERGRIPANDE INRIKTNING

Beredningsgruppens möten har med start i oktober 2017 fokuserat på att hantera centrala frågor och hitta lösningar för dessa som kan accepteras av organisationerna som är representerade i beredningsgruppen. Projektet har valt ett arbetssätt där frågor som bedömts som svårlösta har hanterats vid flera mötestillfällen: Vid det första mötet har frågan introducerats med presentation, underlags-pm eller på liknande sätt. En inledande diskussion utan tydliga ställningstaganden har också skett vid det första mötet. Inför det därpå följande mötet har beredningsgruppens ledamöter stämt av frågan i sin organisation och gruppen har försökt att nå samsyn. Om samsyn inte har kunnat nås har frågan pausats eller så har en särskild arbetsgrupp getts i uppdrag att arbeta vidare med att försöka nå samsyn i frågan. Frågan om mål och syfte för nationalparken diskuterades vid beredningsgruppens möten i oktober och december 2017. Vid decembermötet kunde inte samsyn nås. Beredningsgruppen gav då projektledarna i uppdrag att tillsammans med samordnaren för samiska frågor och representanten för Jämtland Härjedalen turism i uppdrag att arbeta vidare med frågan, och återkommer vid ett senare beredningsgruppsmöte med ett förslag till mål och syfte för nationalparken. Denna arbetsgrupp redovisade sitt uppdrag i maj 2018¹⁸.

För att beredningsgruppen skulle ha en enhetlig bild över hela processen med överenskommelse dokumentet tog projektledningen fram en processbeskrivning inkl. tidplan som stämde av med beredningsgruppen vid gruppens möte i juni 2018¹⁹.

FORTSATT SAMVERKAN OM DOKUMENTET

Projektledningen stämde vid beredningsgruppsmötet i april 2018 av övergripande struktur och innehåll för dokumentet med gruppen. Utifrån beredningsgruppens input på detta och gruppens diskussioner om centrala frågor, som mål, syfte och förvaltningsorganisation, tog projektledningen fram ett utkast som delades med beredningsgruppens organisationer²⁰.

---

¹⁸ Naturvårdsverket 2018. Mål och syfte för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags. Pm daterad 24 maj 2018.

¹⁹ Naturvårdsverket 2018. Processplan för arbetet med att ta fram mål, syfte och preliminär övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags. Pm daterad 10 juni 2018.

²⁰ Naturvårdsverket 2018. Mål, syfte och preliminär övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags. Pm daterad 17 maj 2018.

Under delningen skrev samebyarna en särskild skrivelse till Naturvårdsverket, länsstyrelsen och medlemmarna i beredningsgruppen. I skrivelsen efterlyser samebyarna ”tydliga besked i för oss viktiga frågor”. De frågor som samebyarna lyfte i skrivelsen var renskötselrättens framtid i en ev. nationalpark, möjligheten att minska besökarens störningar på renskötseln samt syftet för nationalparken²¹. Representanter för Naturvårdsverket och länsstyrelsen träffade i juni representanter för samebyarna för att diskutera samebyarnas synpunkter och presentera hur myndigheterna tänkt hantera dem.

Delningen pågick i knappt en månad. Utkastet diskuterades vid ett beredningsgruppsmöte i juni 2018 och parterna som ingick i beredningsgruppen lämnade skriftliga synpunkter på utkastet²². Synpunkterna sammanställdes och sammanställningen gick igenom vid ett beredningsgruppsmöte i slutet av augusti. Beredningsgruppen accepterade projektledningens förslag till hantering eller enades om en annan hantering för flertalet av de inkomna delningssynpunkterna. Vid mötet kunde samsyn om syfte för den eventuella nationalparken inte nås och gruppen gav därför projektledarna i uppdrag att arbeta vidare med syftet och återkomma med ett nytt förslag till beredningsgruppen.

Projektets dödlinje för en eventuell överenskommelse om inriktningsdokumentet var beredningsgruppens möte den 3 oktober. Vid ett avstämningsmöte med beredningsgruppen den 26 september presenteras bl.a. ett nytt förslag till syfte för nationalparken. Vid mötet framför även en representant för samebyarna att samebyarna har ett behov av extern oberoende juridisk granskning av överenskommelsen om mål, syfte och preliminär övergripande inriktning. Vid mötet beslutades att Naturvårdsverket och länsstyrelsen skulle undersöka möjligheterna för en extern granskning av överenskommelsen.

Vid beredningsgruppsmötet den 3 oktober enades beredningsgruppens närvarande ledamöter om dokumentet Mål, syfte och preliminär övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags²³.

STÄLLNINGSTAGANDEFAS

Efter det att beredningsgruppen enats om dokumentet var nästa steg att de organisationer som var representerade i beredningsgruppen skulle ta ställning och bekräfta – eller förkasta – beredningsgruppens överenskommelse.

Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Jämtlands län och Jämtland Härjedalen Turism tog i november ställning till överenskommelsen och ställde sig bakom den.

För att stödja samebyarnas ställningstagande till beredningsgruppens överenskommelse beslutade projektet i oktober att finansiera extern juridisk granskning av överenskommelsedokumentet. Två olika jurister genomförde varsin granskning och den ena skedde på uppdrag av Handölsdalens sameby medan den andra skedde på uppdrag av Länsstyrelsen i Jämtlands län.

---

²¹ Skrivelse från Handölsdalens, Tåssåsens och Mittådalen samebyar daterad 29 maj 2018.

²² Kommunerna, Sametinget, Jämtland Härjedalen Turism och samebyarna lämnade synpunkter.

²³ Mål, syfte och preliminär övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags. Överenskommelse daterad 15 oktober 2018.

Juristutlåtandena redovisades den 23 november 2018²⁴ ²⁵.

Under ställningstagandefasen förändrades tidplanen vid flera tillfällen. Vid beredningsgruppens möte i juni 2018 stämde en processplan av som innebar att ställningstagandefasen skulle ske under oktober månad. Detta accepterades utan anmärkningar och innebar att projektet, inklusive projektanställningar, skulle kunna avslutas den 31 december 2018. Vid beredningsgruppens möte i slutet av september tog kommunernas och samebyarnas representanter upp att deras organisationer skulle få svårt att hinna ta ställning till överenskommelsen under oktober månad. Resursägarna beslutade därför att förlänga ställningstagandeprocessen. Under hösten var planen att samtliga organisationer utom kommunerna skulle ta ställning innan årsskiftet medan kommunerna skulle ta ställning vid fullmäktigemöten i mars. I slutet av mars skulle sedan resursägarna ta ställning till om projektet skulle fortsätta till nästa projektfas eller avslutas.

Inriktningen för ställningstagandeprocessen var att organisationerna skulle säga ja eller nej till överenskommelsen. Ett nej från någon organisation skulle medföra att projektet avslutas. Om samtliga organisationer sade ja och ställde sig bakom överenskommelsen skulle projektet kunna fortsätta till nästa projektfas. Då juristutlåtandena innehöll flera förslag till ändringar av överenskommelsen, Mittådalens ställningstagande gällde ”fortsatt utredning”²⁶ och Handölsdalens samebys ställningstagande kunde uppfattas innebära krav på ändringar i mål och syfte för nationalparken ²⁷ öppnade projektet upp för att diskutera eventuella förslag på ändringar i överenskommelsen vid beredningsgruppsmötet den 1 februari²⁸. Sametinget inkom med ställningstagande den 23 januari 2019. I yttrandet uttrycker myndigheten stöd för en fortsatt process och föreslår justeringar i mål, syfte och förvaltningsorganisation. ²⁹

Vid beredningsgruppsmötet den 1 februari kom gruppen överens om att fortsätta diskussionen vid ett nytt beredningsgruppsmöte den 1 mars och att samebyarna senast den 25 februari skulle inkomma med konkreta förslag på de ändringar i dokumentet – främst mål och syfte för nationalparken – som de ville se.

Handölsdalens sameby beslutade vid byastämman den 14 februari att säga nej till fortsatt medverkan i nationalparksprojektet. Beslutet motiverades med att samebys rättigheter inte skyddas fullt ut med de förslaget till mål och syfte för nationalparken.³⁰ Mittådalens sameby inkom den 25 februari med förtydligande

---

²⁴ Hagsgård, Marie B. Samiska rättigheter i planerad nationalpark. Bedömning av om mål, syfte och preliminär övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags på ett tillfredsställande sätt tillvarar samiska rättigheter. Pm daterad 2018-11-23

²⁵ Brännström, Malin. Utlåtande över dokumentet Mål, syfte och preliminär övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags. Utlåtande daterad 2018-10-15

²⁶ Utdrag ur byastämmoprotokoll daterat 17 december 2018.

²⁷ Byastämmoprotokoll daterat 4 januari 2019.

²⁸ E-post till beredningsgruppen den 18 januari 2019.

²⁹ Sametingets ställningstagande angående överenskommelse om mål, syfte och preliminär övergripande inriktning för en eventuell nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags. Daterad 23 januari 2019.

³⁰ Byastämmoprotokoll daterat 14 februari 2019.

av samebyns ställningstagande vad gäller mål och syfte.³¹ Den 1 mars inkom Tåssåsens sameby med ett ställningstagande som innehöll förslag på ändringar av mål och syfte samt ett konstaterande att samebyn ställer sig bakom Handölsdalens samebys beslut att avsluta sitt deltagande i nationalparksprocessen.³²

Diskussionerna vid beredningsgruppsmötet den 1 mars handlade främst om hur projektet bör avslutas om Handölsdalens beslut gäller.³³

I mars 2019 bjöd Sametinget in berörda samebyar till ett möte om nationalparksprocessen. Sametinget menade att det ”är mycket viktigt att processen om att bilda en nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags fortsätter och vill träffa samtliga berörda byar för att diskutera om det är möjligt att nå en gemensam uppfattning om en fortsättning”.³⁴ I anteckningarna från mötet framgår att mötet enades om att ”till Naturvårdsverket och Länsstyrelsen anhålla om en fortsättning av processen och invänta beslut från en extra byastämma som styrelsen i Handölsdalen har att kalla till. Enligt rennäringslagen är samebyns styrelse åkallad att hålla ett extramöte om minst 1/5 av samebyns medlemmar begärt det, vilket kommer att ske omgående. Att minst 1/5 av samebyns medlemmar begär detta är redan säkrat, enligt Handölsdalens representanter.”³⁵

Handölsdalens styrelse ska enligt uppgift ha kallat sina medlemmar till en extra byastämma som skulle ha ägt rum i början av april. Byastämman genomfördes inte.

Situationsanalys

Inom ramarna för projektet utfördes under perioden februari 2018 till januari 2019 en analys av situationen i området för den tänkta nationalparken. Situationsanalysen utgick från preliminära formuleringar av parkens mål – *Att bevara områdets natur- och kulturvärden, Att bevara förutsättningarna för renskötsel i området* och *Att bevara förutsättningarna för att uppleva området* - och syftade till att utreda följande frågor:

1. Vilka prioriterade värden finns inom respektive mål?
2. Vilken status har de prioriterade värdena och vilka är målens tillstånd?
3. Vilka hot finns mot de prioriterade värdena och hur allvarliga är de hoten?

Svaren på dessa frågor skulle bidra till det fortsatta arbetet med att utforma förslag till nationalparkens skötselplaner och föreskrifter. Projektet använde sig

---

³¹ Mittådalens samebys förtydligande gällande Mål och Syfte för en eventuell nationalpark i Vålådalen, Sylarna och Helags. Skrivelse daterad 25 februari 2019.

³² Byastämmoprotokoll daterat den 26 februari 2019.

³³ Vid tillfället för mötet hade Handölsdalens sameby inte inkommit med protokoll från byastämman den 14 februari och medlemmar i samebyn ifrågasatte beslutets giltighet.

³⁴ Informationsmöte med anledning av nationalparksprocessen. Inbjudan daterad 4 mars 2019.

³⁵ Sammanfattande mötesanteckningar från möte mellan Sametinget och samebyarna den 13 mars 2019.

av metoden Open standards for the conservation of nature³⁶ och bedrev detta arbete tillsammans med ett stort antal lokala och regionala aktörer. Arbetet har redovisats i en rapport³⁷.

Kommunikation

Projektets projektplan från 2016 inkluderar en kommunikationsplan som har styrt arbetet med kommunikation³⁸. Under 2015-2017 arbetade en kommunikatör på länsstyrelsen på deltid med nationalparksprojektet. Från 2018 hade projektet en kommunikatör vid länsstyrelsen som arbetade 25 % av en heltidstjänst. Efter 2017 saknade projektet en beslutad kommunikationsplan.

Mycket viktiga kommunikationsinsatsen i projektet som beskrivs på annan plats i denna pm har varit den nära samverkan som skett med projektets beredningsgrupp samt kommunikationen mellan projektet och berörda samebyar, som främst skett genom samordnaren för samiska frågor.

HUVUDSAKLIGA INFORMATIONSKANALER

Projektets huvudsakliga informationskanaler har varit en särskild webbsida, ett nyhetsbrev för berörda organisationer och intresserad allmänhet samt annonser i områdets lokala annonsblad.

DIALOGMÖTEN

Under 2016 arrangerade projektet flera dialogmöten i byarna runt nationalparken. Dessa möten ägde rum i Handöl, Ånn, Vålådalen, Hallen, Ljungdalen samt även i Östersund. Projektet gjorde också en resa med skoter till Helags fjällstation tillsammans med personer från skoterföreningarna i Ljungdalen för att diskutera skoterleder och skoterturism. I Ljungdalen har förstudien och projektet haft ett flertal möten för att fånga upp synpunkter och frågor från Ortsbefolkningen. Det sista mötet i Ljungdalen genomfördes i februari 2019.

DIALOG MED ANDRA AKTÖRER ÄN BEREDNINGSGRUPPEN

Under arbetets gång har projektet – främst den regionala projektledaren – haft otaliga möten med olika lokala och regionala aktörer som skoterklubbar, lokala byalag och företagare och jaktvårdskretsar. Dialog har också skett med enskilda engagerade privatpersoner.

På nationell nivå har dialog skett med bland annat Svenska turistföreningen, andra nationella myndigheter, främst Sametinget samt Havs- och vattenmyndigheten, och med regeringskansliet.

Avslutning

Resursägargruppen hade flera möten under mars-maj 2018 för att analysera och diskutera den uppkomna situationen och osäkerheten kring Handölsdalens

---

³⁶ <http://cmp-openstandards.org/>

³⁷ Länsstyrelsen i Jämtlands län 2019. Vålådalen-Sylarna-Helgs. En analys av situationen i det tänkta nationalparksområdet. Rapport.

³⁸ Kommunikationsplan för nationalparksprocessen 2016-2017. Bilaga till: ”Projektplan för att ta fram underlag till beslut om bildandet av nationalpark i Vålådalen-Sylarna-Helags i Jämtlands län”, beslutad 7 april 2016.

ställningstagande. Den 8 maj 2019 beslutade Naturvårdsverket efter samråd med länsstyrelsen att avsluta nationalparksprojektet^{39 40}. Dagen före avslutningsbeslutet informerades beredningsgruppen om beslutet vid ett distansmöte. Redan vid beredningsgruppsmötet den 1 mars framgick att projektet saknade förutsättningar för att fortsätta om Handölsdalens byastämmobeslut om att säga nej till en fortsatt nationalparksprocess skulle stå sig⁴¹.

Efter Naturvårdsverkets avslutningsbeslut genomförde projektet två avslutande möten med beredningsgruppen – i maj och augusti 2019. Dessa möten fokuserade på att debriefa gruppen, att föra utvärderande samtal om projektet samt på att diskutera hur områdets utmaningar kan hanteras på ett bra sätt när det inte blir en nationalpark i området.

En enkel plan togs fram för avslutningen av projektet⁴². Planen fokuserar dels på en god dokumentation som säkerställer att projektets resultat kan användas i framtiden samt på en projektuppföljning med god delaktighet från de som deltagit i projektarbetet som säkerställer att olika perspektiv på projektet kan ligga till grund för framtida arbete.

I samband med avslutningen genomfördes egenutvärderande samtal med de olika grupper som funnits i projektet, rapporter färdigställdes⁴³ och arkivering slutfördes. Denna pm är en del av den avslutande dokumentationen av projektet.

---

³⁹ Naturvårdsverket 2019. Beslut att avsluta nationalparksprojektet Vålådalen-Sylarna-Helags. Beslutsprotokoll daterat 9 maj 2019.

⁴⁰ Naturvårdsverket 2019. Avslutning av nationalparksprojektet Vålådalen-Sylarna-Helags. Skrivelse till beredningsgruppen daterad 9 maj 2019.

⁴¹ Vid denna tidpunkt fanns inget protokoll från byastämman och stämmobeslutets giltighet ifrågasattes av samebymedlemmar.

⁴² Avslutningsplan daterad 3 juni 2019.

⁴³ Länsstyrelsen i Jämtlands län 2019. Vålådalen-Sylarna-Helags. En analys av situationen i det tänkta nationalparksområdet. Rapport. Länsstyrelsen i Jämtlands län 2019. Bevarandevärden i det föreslagna nationalparksområdet Vålådalen-Sylarna-Helags. Rapport.